

Kā reģistrēt un veikt saimniecisko darbību

Publicēts: 30.09.2022.

Atjaunināts: 02.03.2023.

1. Reģistrē saimniecisko darbību

Pirms uzsākt saimniecisko darbību, tā jāreģistrē VID.

Saimniecisko darbību reģistrē bez maksas elektroniski Elektroniskās deklarēšanas sistēma [EDS](#).

Reģistrācijas iesniegums atrodas Elektroniskās deklarēšanas sistēmas (turpmāk – EDS) sadaļā *Dokumenti - No veidlapas - Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas - Nodokļu maksātāja (Fiziskas personas) reģistrācija*

Reģistrācijas veidlapā jānorāda:

joma, kurā notiks darbība, saskaņā ar [NACE 2 klasifikāciju](#). Plašāku informāciju par NACE kodu izvēli atradīsiet Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļvietnē vai sazinoties ar Centrālās statistikas pārvaldes konsultantiem: <https://www.csp.gov.lv/lv/klasifikacija/nace-2-red>.

izvēlētais nodokļu maksāšanas režīms “vispārējā kārtība” vai “mikrouzņēmumu nodoklis” vai arī atsevišķs saimnieciskās darbības veids “paziņotā (neregistrētā) saimnieciskā darbība”

cita pamatinformācija par plānoto darbību

Patentmaksātājiem reģistrācijas veidlapa atrodas EDS sadaļā Dokumenti → No veidlapas → Iedzīvotāju ienākuma nodokļa dokumenti → Iesniegums Valsts ieņēmumu dienestam par reģistrāciju patentmaksas veikšanai

Detalizēts metodiskais materiāls par reģistrācijas kārtību [šeit](#).

Pārliecinies, vai plānotā darbība nav jāveic ar darba līgumu pie darba devēja!

Papildus reģistrācijas veidlapai EDS jāaizpilda anketa, kas ļaus pārliecināties, ka plānotā darbība neatbilst darba līguma pazīmēm. Anketa iepazīstina ar galvenajām atšķirībām starp darba un uzņēmuma līgumiem, dodot iespēju izvērtēt savu izvēli reģistrēt saimniecisko darbību

2. Reģistrē kontus

Norēķinu konti

VID ir jāiesniedz informācija par saimnieciskās darbības norēķinu kontiem, kas ir atvērti Latvijā un ārvalstīs. Vairāk informācijas sadaļā "[Paziņošanas un deklarēšanas pienākumi](#)".

Saimnieciskās darbības ieņēmumu konts

Pašnodarbinātie mikrouzņēmumu nodokļa režīmā var izmantot saimnieciskās darbības ieņēmumu kontu, kas ļauj automatizēt nodokļu nomaksu. Saimnieciskās darbības veicējs visus ieņēmumus no saimnieciskās darbības ieskaita šajā kontā, bet banka sadarbībā ar VID automātiski iesniedz mikrouzņēmumu nodokļa deklarāciju un aprēķina un samaksā nodokli. [Vairāk informācijas](#)

3. Ja nepieciešams, reģistrē struktūrvienību

Ja pašnodarbinātais saimniecisko darbību veic ārpus savas reģistrētās adreses, šo vietu sauc par struktūrvienību un tā ir jāreģistrē VID.

Reģistrējot struktūrvienību VID, pieteikumā jānorāda viens no šiem veidiem:

Saimnieciskās darbības vieta

Timeklvietne vai mobilā lietotne

Izbraukuma pakalpojums

Struktūrvienība ārvalstīs

Par struktūrvienību veidiem un reģistrēšanu vairāk lasi sadaļā "[Struktūrvienības reģistrācija](#)".

4. Ja nepieciešams, reģistrē darbiniekus

Pašnodarbinātie vispārējā un mikrouzņēmuma nodokļa režīmā savā saimnieciskajā darbībā var nodarbināt darbiniekus. Mikrouzņēmuma nodokļa režīmā darbinieku atalgojumam nevar piemērot mikrouzņēmuma nodokļa likmi un ir jāpiemēro algas nodokļi vispārējā kārtībā.

[Plašāka informācija par to, kā reģistrēt darbiniekus](#)

5. Ja nepieciešams, reģistrējies kā PVN maksātājs

Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) ir patēriņa nodoklis, ko iekļauj preces vai pakalpojuma cenā, un to tirgotājam samaksā

gala patērētājs, savukārt tirgotājs nodokli ieskaita valsts budžetā. PVN maksātāju reģistrā jāreģistrējas gan uzņēmumiem (juridiskām personām), gan pašnodarbinātajiem – saimnieciskās darbības veicējiem (fiziskām personām), kas Latvijā:

tirgo preces vai sniedz pakalpojumus

saņem pakalpojumus, par kuriem PVN jāmaksā pašam pakalpojuma saņēmējam (t.i. visi pakalpojumi, izņemot tos, kas minēti no Pievienotās vērtības nodokļa likuma [20.](#) līdz 30. pantam)

iegādājas preces Eiropas Savienības teritorijā par summu, kas pārsniedz 10 000 eiro gadā

Vairumam preču un pakalpojumu PVN likme ir 21 %, bet atsevišķām preču un pakalpojumu grupām likme ir samazināta vai nodoklis nav jāmaksā vispār. Vairāk informācijas sadaļā "[Pievienotās vērtības nodokļa likmes](#)".

Informācija par detalizētiem reģistrēšanās nosacījumiem un termiņiem [šeit](#).

PVN maksātāju reģistrā var neregistrēties, ja vienlaikus izpildās visi šie 4 nosacījumi:

ja preču piegāžu un sniegto pakalpojumu kopējā vērtība iepriekšējo 12 mēnešu laikā nav pārsniegusi 40 000 eiro (neiekļaujot piegādāto pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtību, ja šādu piegādi veic vienu reizi 12 mēnešu laikā)

jūs nesniedzat pakalpojumus ([Pievienotās vērtības nodokļa likuma 19.p. pirmā daļa](#)) citas Eiropas Savienības dalībvalsts pircējiem (piemēram, reklāmas pakalpojumi vai tirdzniecības platformu izmantošanas pakalpojumi tiešsaistē, preču transporta pakalpojumi u.c.)

jūs nesaņemat pakalpojumus no tāda pakalpojumu sniedzēja, kurš nav reģistrējies saimniecisko darbību Latvijā (piemēram, reklāmas pakalpojumi vai tirdzniecības platformu izmantošanas pakalpojumi tiešsaistē, preču transporta pakalpojumi u.c.)

jūsu Eiropas Savienības teritorijā iegādāto preču kopējā vērtība bez PVN kārtējā kalendāra gadā nenasniedz 10 000 eiro.

Kā reģistrēties VID PVN maksātāju reģistrā

Reģistrēties var:

elektroniski, aizpildot iesniegumu VID [Elektroniskās deklarēšanas sistēmā](#). Iesnieguma veidlapa atrodas EDS sadaļā Dokumenti → No veidlapas → Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas → Iesniegums rezidentu PVN reģistrācijai, datu maiņai vai izslēgšanai

vai

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vienlaikus ar pieteikumu reģistrācijai.

Kad jāreģistrējas arī citās ES valstīs

Jums jāreģistrējas citas ES valsts reģistrā vai jāizvēlas reģistrācija [OSS ipašajā režīmā](#), ja Jūs tādiem klientiem (fiziskām vai juridiskām personām) no citām ES valstīm, kas nav PVN maksātāji savā valstī:

piegādājat preces un/vai sniežat elektroniskus (bez cilvēku iesaistes) pakalpojumus, kuru kopējā vērtība gada laikā pārsniedz 10 000 eiro

sniežat pakalpojumus, kas atrodas citā valstī, neatkarīgi no to kopējās vērtības (piemēram, sniežat būvniecības, viesu izmitināšanas vai nomas pakalpojumus ēkā, kas atrodas citā dalībvalstī)

Klients, kurš savā valstī ir PVN maksātājs, uzrāda derīgu PVN numuru. PVN numura derīgumu varat

pārbaudīt <http://ec.europa.eu>.

[OSS īpašais režīms](#) ļauj deklarēt PVN, kas parasti ir jāmaksā vairākās ES valstīs, tikai vienā ES valstī.

Kā kārtot grāmatvedību

Ja grāmatvedību kārtu vienkāršā ieraksta sistēmā, PVN uzskaitēi kārtu žurnālu [Žurnāla paraugs](#) (.doc), ko nosaka [MK noteikumi](#) (6.pielikums).

Šo žurnālu var nekārtot, ja ar PVN apliekamo darījumu vērtība iepriekšējā gadā nepārsniedza 100 000 eiro un Jūs izmantojat [PVN likuma 137.pantā](#) noteikto īpašo nodokļa maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību. Tādā gadījumā saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāls jāpapildina ar ailēm, lai uzskaitītu:

aprēķinātās nodokļa summas, par kurām gada laikā saņemta samaksa

priekšnodokli norādāmās nodokļa summas, par kurām gada laikā veikta samaksa saskaņā ar nodokļa rēķiniem, kas saņemti no citiem reģistrētiem nodokļa maksātājiem.

Pašnodarbinātajiem vispārējā un MUN režīmā

Saimnieciskās darbības veicēji, kā arī individuālie komersanti, individuālie uzņēmumi un zemnieku un zvejnieku saimniecības, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā gadā nepārsniedz 300 000 eiro, grāmatvedību drīkst kārtoto vienkāršā ierakstā.

Ja grāmatvedību kārtot vienkāršā ieraksta sistēmā un saimnieciskās darbības veicējs ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs, kā arī reģistrēts kā PVN maksātājs, tad PVN uzskaiti papildus jākārtot arī PVN uzskaites žurnāls. [Žurnāla paraugs](#) (.doc), ko nosaka [MK noteikumu](#) 6.pielikums.

Pēc izvēles grāmatvedību var kārtot divkāršā ieraksta sistēmā.

Šeit pieejami VID [metodiskie materiāli](#) par grāmatvedības organizēšanu.

Grāmatvedības organizēšanu nosaka šādi Ministru kabineta noteikumi:

MK 31.05.2022. noteikumi Nr. 322 "[Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārtot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā](#)"

MK 01.03.2022. noteikumi Nr. 145 "[Kārtība, kādā uzņēmumi, kuri kārtot grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā un ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji par ienākumiem no saimnieciskās darbības, sagatavo un iesniedz finanšu pārskatu](#)"

MK 21.12.2021. noteikumi Nr. 877 "[Grāmatvedības kārtošanas noteikumi](#)"

MK 14.09.2021. noteikumi Nr. 625 "[Prasības kases ieņēmumu un kases izdevumu attaisnojuma dokumentiem un kases grāmatas kārtošanai](#)"

Samazinātās patentmaksas režīmā

Šajā režīmā nav jākārtot grāmatvedība, bet ir jāuzskaita no saimnieciskās darbības gūtie ieņēmumi.

Uzskaiti var veikt elektroniski vai pierakstot ar roku.

Paziņotās saimnieciskās darbības veicējiem

Šajā režīmā nav jākārtot grāmatvedība, bet ir jāuzskaita no saimnieciskās darbības gūtie ieņēmumi. Uzskaiti var veikt elektroniski vai pierakstot ar roku.

Ja visa samaksa tiek saņemta kontā ar pārskaitījumu, uzskaiti nav nepieciešama.

Pašnodarbinātajiem vispārējā un mikrouzņēmumu nodokļa režīmā saimnieciskajā darbībā jāizmanto kases aparāti. Vairāk informācijas sadaļā "[Kases aparāti un kases sistēmas](#)".

Atsevišķos gadījumos kases aparātu atļauts nelietot, bet pircējiem pēc pieprasījuma jāizsniedz VID reģistrēta kvīts.[Vairāk informācijas](#) (skat. sadaļu "Darījumu apliecinātie dokumenti")

Kad var nelietot kases aparātu un klientam izsniegt kvīti:

par ārpus pastāvīgās darbības vietas (struktūrvienības) sniegtajiem pakalpojumiem

par pašu iegūtu vai ražotu preču pārdošanu to ražošanas vietā (izņemot ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietas) vai piegādi pircējiem uz vietas, vai šo preču remontu

par ārpus pastāvīgās darbības vietas (struktūrvienības), tirgū (izņemot tirgus teritorijā reģistrētās struktūrvienības) un ielu tirdzniecības vietās pārdotajām pašu iegūtām vai ražotām precēm mazumtirdzniecībā

par pastāvīgajā darbības vietā (struktūrvienībā) sniegtajiem pakalpojumiem, ja tajā vidējie skaidrās naudas ieņēmumi mēnesī nepārsniedz sešas minimālās mēneša darba algas

Pašnodarbinātajiem vispārējā režīmā

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Deklarēšanas termiņš: Reizi gadā jāiesniedz gada ienākumu deklarācija no 1.marta līdz 1.jūnijam (vai no 1.aprīļa līdz 1.jūlijam, ja kopējie ienākumi ir lielāki nekā 78 100 eiro)

Samaksas termiņš: Deklarācijā aprēķināto nodokli samaksā līdz 23.jūnijam (vai 23. jūlijam, ja kopējie ienākumi ir lielāki nekā 78 100 eiro)

Ja maksājamais nodoklis pārsniedz 640 €, to var sadalīt trīs daļās un maksāt pakāpeniski.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI)

Deklarēšanas termiņš: VSAOI deklarē, iesniedzot *Pašnodarbinātā vai darba ņēmēja ziņojumu* reizi ceturksnī: līdz 17.janvārim / 17.aprīlim / 17.jūlijam / 17.oktobrim

Samaksas termiņš: Deklarācijā aprēķinātās iemaksas samaksā līdz ceturksnim sekojošā mēneša 23. datumam

Pašnodarbinātajiem MUN režīmā

Deklarēšanas termiņš: Mikrouzņēmuma nodokli deklarē, iesniedzot deklarāciju reizi ceturksnī: līdz 15.janvārim, 15.aprīlim, 15.jūlijam, 15.oktobrim

Samaksas termiņš: Deklarācijā aprēķināto nodokli samaksā līdz ceturksnim sekojošā mēneša 23. datumam

Samazinātās patentmaksas režīmā

Deklarācijas nav jāsniedz. Nodoklis tiek nomaksāts, iegādājoties patentu.

Paziņotās saimnieciskās darbības veicējiem

Deklarēšanas termiņš: Reizi gadā jāiesniedz gada ienākumu deklarācija no 1.marta līdz 1.jūnijam (vai no 1.aprīļa līdz 1.jūlijam, ja kopējie ienākumi ir lielāki nekā 78 100 eiro)

Samaksas termiņš: Deklarācijā aprēķināto nodokli samaksā līdz 23.jūnijam (vai 23. jūlijam, ja kopējie ienākumi ir lielāki nekā 78 100 eiro)

Ja maksājamais nodoklis pārsniedz 640 €, to var sadalīt trīs daļās un maksāt pakāpeniski.

Kā pārtraukt saimniecisko darbību

Lai pārtrauktu saimniecisko darbību, jāiesniedz iesniegums VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS).

Iesniegums atrodas EDS sadaļā *Dokumenti* → *No veidlapas* → *Nodokļu maksātāju reģistrācijas un datu izmaiņu veidlapas* → *Nodokļu maksātāja (Fiziskas personas) reģistrācijas dati*

No saraksta jāizvēlas tas saimnieciskās darbības reģistrācijas veids, kuru nolemts izbeigt, pie tā jāizvēlas "mainīt reģistrācijas datus" un veidlapā jāatzīmē saimnieciskās darbības beigu datums.

Termiņi iesnieguma iesniegšanai:

saimnieciskās darbības veicējiem vispārējā un mikrouzņēmumu nodokļa režīmā: 10 dienu laikā pēc lēmuma izbeigt darbību

paziņotās (neregistrētās) saimnieciskās darbības veicējiem (nekustamā īpašuma izīrētājiem): 5 darbdienu laikā no līguma darbības izbeigšanās dienas

Samazinātās patentmaksas veicējiem reģistrējoties jānorāda konkrēts laika periods (gads vai pusgads) un patenta darbība tiek izbeigta automātiski pēc noteiktā perioda beigām.

Kā nomaksāt nodokļus pēc darbības pārtraukšanas

saimnieciskās darbības veicējiem vispārējā nodokļu nomaksas režīmā: nākamajā gadā jāiesniedz gada ienākumu deklarācija un jānomaksā tajā aprēķinātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis par ienākumu no saimnieciskās darbības, kā arī jāiesniedz pēdējais pašnodarbinātā ziņojums līdz darbības pārtraukšanai un līdz noteiktajam termiņam jāveic VSAOI

saimnieciskās darbības veicējiem mikrouzņēmumu nodokļa režīmā jāiesniedz pēdējā MUN deklarācija līdz darbības pārtraukšanai un jānomaksā MUN līdz noteiktajam termiņam

paziņotās (neregistrētās) saimnieciskās darbības veicējiem (nekustamā īpašuma izīrētājiem): nākamajā gadā jāiesniedz gada ienākumu deklarācija un jānomaksā tajā aprēķinātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis par ienākumu no saimnieciskās darbības

Kā pārtraukt atsevišķas struktūrvienības darbību

10 dienu laikā rakstiski jāinformē VID par lēmumu izbeigt struktūrvienības darbību. Iesniegums jāaizpilda elektroniski EDS sadaļā *Reģistri* → *Struktūrvienības, izvēlas vajadzīgo* → *Dzēst* → *Iesniegt*